

PÅL STEIGAN

BLOD, OLJE OG VÅPEN

– NORSK IMPERIALISME



Rødt!

BLOD, OLJE OG VÅPEN

- norsk imperialisme



Pål Steigan

BLOD, OLJE OG VÅPEN - norsk imperialisme



Andre bøker av Pål Steigan:

En folkefiende. Aschehoug, Oslo, 2013

Sammenbruddet. Spartacus, Oslo, 2011

Kina 1999 – quo vadis? AKP Oslo, 1998

Vargtid, eller Myten om en fredelig verdensorden. Oslo, 1992

Veiskille: finnes det noen vei ut av miljøkrisa? Oktober, Oslo, 1990

På den himmelske freds plass: om ml-bevegelsen i Norge. Aschehoug, Oslo, 1985

Svar på tiltale: forsvar av marxismen. Oktober, Oslo, 1982

Pål Steigan:

BLOD, OLJE OG VÅPEN

– norsk imperialism

Forlaget Rødt!, 2014

PB. 1203, 3254 Larvik

www.marxisme.no

Omslag: Geir Tandberg Steigan

Trykt hos X-idé AS, Larvik

ISBN 978-82-91778-80-8

Forfatteren har fått stipend fra Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening til arbeidet med denne boka.

Innhold

Forord	11
1. Privatiseringa av allmenningen	12
2. Oljefondet – et Frankensteins monster	37
3. De blåøyde imperialistene.....	41
4. Den nye, lange krigen om Afrika	53
5. Kampen om energien	66
6. Den røde dronningens energirevolusjon	72
7. Krigerstaten Norge	78
8. Elitene frykter opprør og revolusjon	90
9. Libyakrigen: Krev uavhengig granskning!	101
10. Globaliseringa truer matvaresikkerheten	105
11. Oljefondet kan ikke spises	108
12. EØS – vold mot demokratiet.....	111
13. De svikter ånden fra 1814	116

FORORD

Det norske flagget vaier over en militærbase i Sentralasia. Norge er på sjuendeplass i verden når det gjelder militærutgifter per innbygger. Norge var mest villig og mest aktiv i å bombe Libya til sammenbrudd og legge veien åpen for ekstreme muslimske jihadister.

Det var ikke slik jeg trodde landet mitt skulle bli. Riktignok har jeg siden jeg var tretten år vært motstander både av NATO og militarismen, og jeg har alltid vært en iherdig kritiker av norsk utenrikspolitikk. MEN jeg hadde aldri trodd at vi skulle komme dit vi er nå.

Jeg har vært stolt av landet mitt. Jeg har hatt en god følelse for det norske flagget, sjøl om det har et kristenkors jeg ikke står inne for. Og jeg synes Norge er et vakkert land som jeg gjerne viser fram til utlendinger. Fattern og muttern sloss under annen verdenskrig for dette landets frihet og sjølstendighet med fare for sine liv. Dette er en del av min barnetro.

Jeg er derimot ikke det minste stolt over det Norge som har deltatt i krigene i Kosovo og Afghanistan eller det Norge som gikk i spissen for å ødelegge Libya.

Det var ikke dette fattern og muttern sloss for. Vi feirer i 2014 en av verdens første demokratiske grunnlover. Hva hadde Eidsvollsmennene sagt om de hadde fått vite at landet med denne grunnloven skulle drive krig på tre kontinenter?

Hvordan skjedde dette?

Hvorfor skjedde det?

Og hvem bestemte?

Det er det denne boka handler om.

1. PRIVATISERINGA AV ALLMENNINGEN

I 1971 begynte jeg som transformatorvikler på ASEA Per Kure på Hasle i Oslo. Kure var en av mange store jern- og metallbedrifter i hovedstaden. På syttitallet var Oslo landets største industriby med skipsbygging, spikerverk og maskinindustri. Vi som jobbet i disse bedriftene, var organisert i Jern og Metalls Avdeling 1, landets største fagforening med 18 000 medlemmer (1974). Når jernarbeiderne talte gjennom sin forening, ble det lagt merke til. Bare ti år seinere var mesteparten av denne industrien forsvunnet, og i dag er det bare minnene igjen. Tomtene til Nylands mek. verksted, Myren, Kure, Spigerverket og Kværner er bygd ut med boliger og servicenæringer.

Det er to store forvandlinger som har omskapt Norge den siste generasjonen. Den ene er oljevirkksomheten på sokkelen og den andre er globaliseringa av kapitalismen og den medfølgende nyliberalismen. Den industrien som lagde ting, er for en stor del nedlagt og flyttet til Kina eller andre lavkostland.

Det Norge som feirer Grunnlovens tohundreårsdag, er et oljeland. Statoil er Norges dominerende selskap og har like stor omsetning som resten av de tjue største selskapene til sammen. Ytterligere fem av de tjue største selskapene er oljeselskaper. Norske politikere ser ut til å leve etter parolen «Det som er godt for Statoil, er godt for Norge». Det er også et land som langt på vei har avviklet den sosialdemokratiske modellen med sterke statlige nøkkelbedrifter, og erstattet den med en nyliberal modell med de facto

privatiserte, men formelt statskontrollerte selskaper.

Den blå regjeringa kom til dekket bord.

Fra gullalder til privatisering

Da Arbeiderpartiet begynte å privatisere statsselskapene, begynte det med Televerket, og det var Gro Harlem Brundtlands tredje regjering som staket ut kursen. I 1991 fikk Ap-medlemmet Tormod Hermansen i oppgave å omdanne Televerket fra direktorat til statsforetak og deretter til allmennaksjeselskap. Allerede i 1992 investerte Telenor i Russland og i 1993 i Montenegro. I 1996 fikk Telenor klarsignal til å investere i Asia, og selskapet kjøpte Telenor Grameen Phone i Bangladesh. På et halvt tiår var en statlig tjeneste omdannet til et imperialistisk selskap. Og pådriver for det hele var Arbeiderpartiets regjering ledet av Gro Harlem Brundtland. I 1998 var alle tjenestene i telemarkedet i Norge privatisert. Det skjedde under Kjell Magne Bondeviks første regjering, men alle premissene var lagt i forkant.

Den norske sosialdemokratiske modellen hadde vært en stor suksess, og en bærebjelke i denne modellen var sterke statlige bedrifter og velfungerende offentlige tjenester. Hvorfor ble så sosialdemokratene drivkrefter i å bygge ned denne modellen og starte en langsom, men systematisk privatisering av bedrift etter bedrift?

Kapitalismens glanstid var de første 25 åra etter annen verdenskrig, til dollarkrisa i 1971. I denne perioden vokste arbeidernes reallønn nesten i takt med industriveksten. Det har vært en dramatisk endring av forholdet mellom

klassene siden den gangen. I 1965 tjente en amerikansk toppleder 26 ganger mer enn en industriarbeider. I 2004 var forholdet 500:1. De rikeste av de rike har brukt den nåværende krisa til å øke forskjellen enda mer. Når Norge har fulgt en annen utvikling, skyldes det først og fremst at Norge omtrent på samme tid som dollarkrisa slo inn, ble en oljenasjon. Det har gitt staten et handlingsrom som våre naboland ikke hadde.

Men hva var grunnlaget for gullalderen?

Det er godt belagt at det ikke ble skikkelig fart på økonomien før krigsforberedelsene skjøt fart under opptakten til annen verdenskrig. Aller tydeligst er dette naturligvis i Tyskland, da en planmessig satsing på opprustning og krig fikk hjula i gang og arbeidsløsheten ned. Også i USA er det klart at det var opprustninga og deretter krigen som fikk kapitalismen i sving for alvor. Marxisten Michael Roberts har vist¹ at sjøl om det var en svak oppgang i profittraten etter 1933, så var den i 1938 fortsatt bare halvparten av hva den hadde vært i 1929.

Med krigsøkonomien fra 1940 økte profittraten derimot voldsomt og nådde i løpet av krigen det dobbelte av hva den hadde vært i 1929. Det var altså verken Roosevelts New Deal eller den organiserte arbeiderklassen som fikk fart på kapitalismen. Det var krigsøkonomien. Med mobiliseringa for krigsinnsats kunne arbeiderklassen settes under nærmest militær kommando, og det tette samarbeidet mellom den amerikanske staten og rustningsindustrien som Eisenhower seinere kalte «det militær-industrielle

¹ <http://thenextrecession.wordpress.com/2012/08/06/the-great-depression-and-the-war/>

kompleks», kunne for alvor styre milliarder av skattedollar over til storkapitalen. Dette er den brutale sannheten om kapitalismens tilpasningsevne, som Civita vil ha oss til å glemme. Kapitalismen trives og blomstrer med krig.

Hva så med tida etter annen verdenskrig? Sosialdemokratiet og deler av den organiserte arbeiderklassen spilte en viktig rolle for å stabilisere kapitalismen etter 1945. Det er helt riktig, men denne epoken fortjener en grundigere analyse. Hva var årsak, og hva var virkning?

Michael Roberts har beregnet profittratens utvikling i USA etter annen verdenskrig, og han viser at den falt markant fra 1945 og utover.

På slutten av annen verdenskrig var profittraten skyhøy. Krigen hadde ødelagt så mye kapital, så mange byer var bombet til grus, så mye industri rasert, så mye menneskelig arbeidskraft var likvidert av storkrigen, at kapitalismen fikk en ny vår. Lønningene var lave, konkurrenter var bokstavelig talt knust, så profittene var enorme. Velkommen til kapitalismens gullalder. Disse forutsetningene var naturligvis ikke skapt verken av sosialdemokratiet eller arbeiderbevegelsen. Igjen var det krigen som la grunnlaget. Men med disse profittene og et slikt forhold mellom investert kapital og profitt, altså profittrate, ble det skapt et rom for reformisme og sosialdemokrati.

Offisiell statistikk viser at amerikanske arbeiderlønninger i den første tida etter annen verdenskrig stort sett fulgte veksten i produktiviteten. Fra begynnelsen av 1970-tallet er denne kontakten brutt. Noe liknende skjedde i de fleste industrialiserte land.

Allerede Otto von Bismarck hadde på 1880-tallet skjønnet at det kan lønne seg for kapitalen å ha en viss grad av ordnede forhold for arbeiderklassen. Etter å ha konsolidert makta sørget han for å opprette sosialforsikringsordninger, som ble forløpere for den europeiske velferdsstaten. Prinsippene for den moderne velferdsstaten ble seinere utviklet av den britiske økonomen og liberaleren William Beveridge på oppdrag fra Winston Churchill i 1942.

Det var dette tankegodset sosialdemokratene tok tak i etter krigen og utviklet videre til et vellykket system, som hadde sin glanstid fram til 1973. Reformene var store og viktige: regulert arbeidstid, styrking av arbeidervernet, offentlig skole- og helsevesen, trygde- og pensjonsordninger. Jeg ønsker på ingen måte å frakjenne sosialdemokratiet innsatsen i denne epoken, men nå går sosialdemokratene *i spissen* for å avvikle og/eller privatisere velferden.

Men det var den høye profittraten som gjorde det økonomisk mulig for kapitalen å lette trykket på arbeiderklassen. Arbeiderklassens motytelse til kapitalen var å bidra aktivt til rasjonalisering og effektivisering av industrien, og å godta at den radikale delen av arbeiderbevegelsen ble holdt i sjakk. Arbeiderpartiet knuste kommunistpartiets posisjoner i fagbevegelsen, og skapte en ro i arbeidslivet som ingen kapitalmakt kunne ha klart aleine. Og det var dessuten politisk nødvendig for kapitalen å godta vekst i velstand og lønninger fordi Europa var splittet i to systemer, det kapitalistiske og det sosialistiske. Med store og velorganiserte kommunistpartier i land som Italia, Hellas og Frankrike var det viktig å ta fra dem muligheten til økt

oppslutning. Velferd kombinert med antikommunisme ble en vellykket oppskrift.

Dette var ikke bare kapitalismens gullalder, men også reformismens. Den sluttet med dollarkrisa i 1971 og oljekrisa i 1973. Fra da av har reallønnsutviklinga i land etter land stagnert og velferdsstaten blitt gradvis nedbygd. Det landet som for alvor introduserte velferdsstaten, nemlig Storbritannia, avvirket den under Margaret Thatcher på 1980-tallet.

Den mektige og stolte britiske arbeiderbevegelsen ble knust, hånt og marginalisert i samme periode.

Men igjen viser offisielle tall at nedbygginga av velferdsstaten begynte under Labour. Statsminister Callaghan ba i 1976 IMF om hjelp som starten på en langvarig kamp for å redusere offentlige utgifter, redusere lønningene og krympe industrien.²

Den kapitalistiske gullalderen var også sosialdemokratiets glanstid. Med oljekrisa gikk kapitalismen inn i ei langvarig krise, som i Norge ble mildnet av de begynnende inntektene fra oljevirkksomheten. Trygve Brattelis regjering møtte krisa med en motkonjunkturpolitikk etter modell av Keynes. Da man så at det ikke dreide seg om kortvarige problemer, men ei mer omfattende systemkrise, begynte den norske kapitalismens strateger – både i Høyre, Arbeiderpartiet og næringslivet – en gradvis endring av den økonomiske modellen.

Med Friedrich A. Hayeks og Milton Friedmans økte innflytelse etter midten av syttitalet, kom nyliberalismen

2 Michael Roberts: Thatcher: There was no Alternative. <http://thenextrecession.wordpress.com/2013/04/09/thatcher-there-was-no-alternative/>

på moten, og med Thatcher og Reagan på åttitallet ble den en dominerende kraft i den vestlige kapitalismen. Det var Willochs regjeringer som innledet privatiseringa, men de fikk absolutt følge av Arbeiderpartiet. Hvis vi ser på de siste førti åra under ett, har privatisering, konkurranseutsetting, selskapifisering, plan og målstyring med mer vært en lagtempo der de borgerlige partiene og Arbeiderpartiet har vekslet på å dra. Og de har holdt stø kurs i samme retning.

Et typisk eksempel: I 1998 åpnet Bondevik I-regjeringa for privatisering av Telenor gjennom børsnotering, men det var den påfølgende Stoltenberg I-regjeringa som i juni 2000 la frem forslaget om at staten skulle selge seg ned til 51 % eierskap i Telenor.³

Arbeiderpartiet har stort sett sagt «hit, men ikke lenger» hver gang partiet har stått i spissen for et nytt skritt i retning privatisering. Da Televerket ble til Telenor, forsikret Arbeiderpartiet at selskapet skulle være 100 % statlig eid. Men likevel ble det arbeiderpartimannen Tormod Hermansen som skulle gjennomføre omdannelsen av Telenor fra etat til et multinasjonalt kapitalistisk konsern etter forbilder fra Tony Blairs Storbritannia.

Partiets fremste strateger for nedbygging av den sosialdemokratiske staten har vært Gro Harlem Brundtland, Jens Stoltenberg og nettopp Tormod Hermansen.

I kronikken Fra etat til konsern fra 2010 skriver Linn Herning fra Manifest:

På det politiske nivået er endringen i Arbeiderpartiet

³ Linn Herning, «Fra etat til konsern», masteroppgave i historie 2009.

den mest åpenbare. Partiet tok hele veien små skritt i sin holdningsendring til statens engasjement i infrastrukturen, men perioden sett under ett har Arbeiderpartiet tatt et kvantesprang. Deler av partiet har ved flere anledninger benektet at Ap har endret holdning. Noen vil enda i dag, med henvisning til at det fortsatt er et omfattende statlig eierskap i infrastrukturen, hevde at det kun har skjedd mindre justeringer i statens engasjement. Til slike innvendinger vil jeg påpeke at selv om omfanget av statlig eierskap fortsatt er relativt omfattende, er formen på eierskapet endret i den grad at eierskapet før og nå vanskelig kan sammenliknes.⁴

Telenor

I 2014 er Telenor gjennom Grameenphone den største mobiloperatøren i Bangladesh. Telenor er den tredje største mobiloperatøren i Sverige, den nest største i Danmark, Thailand, Pakistan og Ungarn, den største i Serbia og Montenegro samt den tredje største i Malaysia. Selskapet er også etablert i India, og er på fullt fart oppover der.⁵ Telenor er i dag en av verdens største mobiloperatører (nummer 14)⁶. Sjøl om Telenor er et tvers gjennom kommersielt selskap, er staten fortsatt største eier (staten 54 %, Folketrygdforbundet 5 %). Selskapet er etablert i Norge, Danmark, Sverige, Finland, Ungarn, Serbia, Montenegro, Bulgaria, Malaysia, Thailand, Bangladesh, Pakistan, India, Russland og Ukraina. Selskapet har 145 millioner abonnenter, og er det største ikke-asiatiske teleselskapet i Asia.

⁴ http://www.velferdsstaten.no/Forsiden/?article_id=51737

⁵ Alle opplysninger henter fra telenor.com.

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_mobile_network_operators

Telenor er en mediagigant i Norge med 100 % eierskap i Canal Digital (Skandinavias største kabel- og satellitt-operatør), Telenor Satellite Broadcasting (100 %, operatør av tre geostasjonære satellitter på 1° vest), NTV (33,3 %), RiksTV (33,3 %) og A-pressen (47,8 %).⁷ Globul har 4,5 millioner mobilkunder i Bulgaria, og har med det en markedsandel på 36 %. Telenor har inngått en avtale om å kjøpe selskapet fra den greske telegiganten OTE for 717 millioner euro på en gjelds- og kontantfri basis.

– *Basert på vår erfaring med Telenors velfungerende virksomheter i regionen, har vi sterk tro på at vi vil være i stand til å skape verdier i det bulgarske markedet. Gjennom vår størrelse og erfaring koblet med Globuls kompetanse og kunnskap om markedet, kan vi tilby enda bedre kvalitet og mer avanserte tjenester til bulgarske kunder,* sier Telenors konsernsjef Jon Fredrik Baksaas i en pressemelding.

Globul ble innlemmet i Telenor-konsernet 1. august 2013.

Sammen med Société Générale k  pte Telenor serbiske KBC Banka.⁸ Telenor fikk 100 % eierkontroll og SG fikk kundebasen.

– *Vi kan vel ikke kalle oss bank- og forsikringssjefer enda. Men vi har nå litt bankaktivitet på gang, og jeg mener at det er en ganske fenomenal mulighet i de markedene som ikke har bankpenetrasjon fra før,* sier Baksaas til E24.⁹

Statoil

Privatiseringa av Statoil skjedde gjennom et salg av 18 % av aksjene i 2001. Grunnen ble lagt av Thorbjørn Jagland

⁷ http://no.wikipedia.org/wiki/Telenor#Telenor_internasjonalt

⁸ *Dagens Næringsliv* 26.04.2013.

⁹ E24 28.04.2013

og Jens Stoltenberg i 2000.

Arbeiderpartiets partileder Thorbjørn Jagland gikk knallhardt inn for delprivatisering av det statlige oljeselskapet.

– *Berlinmuren falt for flere år siden, men det er tydeligvis noen som ikke har fått med seg det*, sa Jagland. *Selskapet må delprivatiseres. Skjer ikke det, vil selskapet få alvorlige problemer i fremtiden*, tordnet Jagland på møte i Oslo Arbeidersamfunn i oktober 2000.

Også statsminister Jens Stoltenberg gikk hardt inn for privatisering av Statoil, og kritiserte dem som kalte dette et «blårussprosjekt». I november 2000 ble forslaget vedtatt på Arbeiderpartiets landsmøte etter at partiet lenge hadde vært splittet på midten i denne saka.

Tidligere industriminister for Arbeiderpartiet, Finn Lied, sa: «Privatiseringen av Statoil er det største folkeranet i norsk historie.» Og som morgengave fikk Statoil med seg 15 % av Statens produksjonsrettigheter på norsk sokkel (SDØE)¹⁰.

Det er ingen overdrivelse å si at det var Jaglands og Stoltenbergs verk at Statoil ble privatisert og at selskapet ble et multinasjonalt energikonsern. Det er tvilsomt om det hadde vært mulig for en Høyre-regjering å få gjennomført noe sånt. Stoltenberg har privatisert mer enn noen annen statsminister. Solberg må virkelig stå på hvis hun skal overgå sin forgjenger. Etter privatiseringa av Statoil ble statens aksjepost i Kredittkassen solgt, og dermed kom Norges nest største bank på svenske hender. Norsk medisi-

¹⁰ Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) er en portefølje bestående av statens egne andeler av produksjonsrettigheter på norsk kontinentalsokkel. Siden 2001 har forvaltningen av SDØE blitt ivarettatt av Petoro.

naldepot ble solgt til en tysk medisingrossist, to tredje-deler av aksjene i spritprodusenten Arcus ble solgt til private, og 49 % av aksjene i gruvebedriften Olivin gikk til et amerikansk selskap. I tillegg ble det solgt aksjer for 4,3 milliarder kroner i DnB, slik at statens eierandel kom under 50 %.

Privatiseringa betydde også at politikerne fikk et påskudd til å abdisere fra ansvaret. Hver gang Stoltenberg er blitt bedt om å bruke statens flertallsposisjon i Statoil til å påvirke selskapets strategi eller prioriteringer, har han vist til Aksjeloven og hensynet til minoritetsaksjonærer.

Miljøbevegelsen har lenge krevd at Statoil, der staten eier over 70 % av aksjene, må trekke seg ut av tjæresandprosjektet i Canada. Men Jens Stoltenberg har nektet å bruke eiermakt til å stoppe miljøkriminaliteten. Det formelle argumentet har vært at hovedaksjonæren ikke kan gripe inn overfor styret. SV ser ut til å mene at eierskapsmeldingen forhindrer at Staten bruker sin aksjonærposisjon i Statoil til å instruere selskapet om å trekke seg ut av tjæresandsprosjektet.

Dette holder ikke. Generalforsamlingen i Statoil ville være i sin fulle rett dersom den instruerte styret om å trekke selskapet ut av denne virksomheten. Statoil sier i sitt verdigrunnlag: *Vi mener at den beste måten å nå denne målsetning er gjennom verdibasert ledelse, strenge etiske krav og en bedriftskultur som verdsetter personlig integritet og respekt for mennesker og miljø. Statoils eierstyring og selskapsledelse er derfor tuftet på selskapets verdigrunnlag og etiske retningslinjer.*¹¹

Miljøkriminaliteten i Canada er derfor i strid med

¹¹ <http://www.statoil.com/no/about/corporategovernance/norwegiancodeofpractice/pages/default.aspx>

selskapets etiske egenerklæring. I tillegg mener altså myndighetene i Canada at den er kriminell.

Førsteamanuensis dr. juris Beate Sjøfjell ved Det juridiske fakultet i Oslo skriver:

Så til spørsmålet om Staten etter allmennaksjeloven kan bruke sin posisjon som majoritetsaksjonær til å vedta på Statoils generalforsamling at selskapet skal trekke seg ut av tjæresandsprosjektet. Svaret er utvilsomt ja.¹²

I tillegg kommer spørsmålet om styrets ansvar. Norsk lovgiving har over en rekke år skjerpet styremedlemmenes ansvar for hva et selskap foretar seg. Hvis et selskap gjør noe kriminelt og styremedlemmene er klar over det, eller burde være klar over det, så kan de straffes personlig.

I Statoils styre sitter blant annet Bjørn Tore Godal. Han er nå blitt kjent med at Statoil antakelig driver med miljøkriminalitet i Canada. Hvis han ikke gjør noe for å stoppe dette, har han et personlig juridisk ansvar.

Statkraft

Privatiseringskameratene ville gjerne ha privatisert Statkraft også, mens de først var i gang. Da snakker vi om forvaltninga av Norges evig fornybare energiressurser. Det ble gjort forberedelser til privatisering, men motstanden i egne rekker ble for stor, så forslaget ble lagt på is. I stedet valgte man å omdanne Statkraft Holding til et AS som skulle få lov til å operere som om det var et privat selskap, blant annet med oppkjøp av kraftselskaper i utlandet. Selskapet opererer nå foruten i Norge også i Storbritannia, Tyskland, Finland,

¹² <http://www.vieierstatoil.no/staten-og-statoil-tj%C3%A6resand-og-lovverk/>

Tyrkia, Panama, Peru, Brasil, Chile, Zambia, India, Nepal, Laos, Sri Lanka og Filippinene. Det var for stor motstand i fagbevegelsen og i Arbeiderpartiet til at Stoltenberg kunne privatisere Statkraft. *«Statkraft AS eier og driver norsk vannkraft og avkastningen skal komme fellesskapet til gode,»* heter det i statens eierskapsmelding. Staten gikk i 2011 inn med 14 milliarder kroner i ny egenkapital i selskapet. I perioden 2010 til 2015 skal Statkraft investere 82 milliarder kroner, mye utenlands. Så selskapet prioriterer allerede som et aksjonæreid privat selskap. Alt er gjort klart til at Erna Solberg kan fullføre det Stoltenberg har begynt.

Sårbarhetsutvalget har pekt på problemene med privatiseringen av strømmettet. Utvalget ble ledet av Kåre Willoch. Han har tidligere sagt at det norske strømmettet ikke er robust nok, fordi dette ikke prioriteres av de private eierne.

Det dreier seg om eierskap og forvaltning av evigvarende naturressurser, ressurser som på mange måter danner den økonomiske ryggraden i det norske samfunn, skrev tidligere industriminister Finn Lied.

Den nåværende industrikonsesjonsloven ble vedtatt i 1909 etter forslag fra statsminister Chr. Michelsen. Landets politiske elite med Gunnar Knudsen i spissen deltok i en langvarig offentlig debatt som dreide seg om å sikre naturressursene for framtidige generasjoner. Det var for 100 år siden!

Cermaq

Statens Kornforretning ble opprettet i 1928 for å sikre norske bønder tilgang og avsetning på korn i krisetider,

og dermed forhindre sult og nedleggelse av gårdsbruk. Cermaq ASA ble opprettet i januar 1995 ved at forretningsdelen i Statens kornforretning ble skilt ut til et eget foretak. Denne forberedelsen til privatisering ble foretatt av Gro Harlem Brundtlands tredje regjering. I 1999 foreslo Bondevikregjeringa delvis privatisering. Høyre ville selge alt med en gang. Trond Giske (Ap) og Øystein Djupedal (SV) behandla saken i finanskomiteen, og sa i fra at de «sluttar seg til framlegget frå Regjeringa om å selje inntil 49 % av aksjane i Statkorn Holdinga ASA». Staten skulle fortsatt eie mer enn halvparten av aksjene. Bondeviks regjering brukte mindre enn halvparten av salgsfullmakta fra Stortinget. Skikkelig fart på nedsalget ble det ikke før Stoltenbergs andre «rødgrønne» regjering tok over i 2005. Da hadde Sigbjørn Johnsen (Ap) allerede vært styreleder i Cermaq drøyt to år, og det var han som ledet privatiseringa. De rødgrønne solgte staten ned fra 79 % til 43,5 %, og næringsminister Trond Giske gjorde det klart at staten var innstilt på å selge seg helt ut. Dermed er stafettpinnen overlevert til Erna Solberg og hennes blåblå regjering. Cermaq er verdensledende på fôr til fiskeoppdrett. Og direktørene har allerede gjort seg bemerket ved å bevilge seg sjøl store bonuser, så store at de fikk påpakk fra Trond Giske da han var næringsminister – uten at det fikk noe å si.

Privatisering og globalisering av kapitalismen er to sider av samme virkelighet. Privatiseringa foregikk naturligvis ikke bare i Norge, den norske privatiseringa var tvert om en del av en stor internasjonal bølge, og den henger tett